

–наповнення змісту практично значимими завданнями, які б формували толерантну поведінку майбутніх педагогів.

Таким чином, психолого-педагогічний аналіз поняття толерантності дав змогу визначити особливості досліджуваного феномена, а також окреслити його змістові характеристики, які допоможуть більш ефективно моделювати підготовку студентів до виховання толерантної особистості.

Література

1. Толерантність [Електронний ресур] : Державна бібліотека для юнацтва. - К., 2014. – Режим доступу : http://www.4uth.gov.ua/tolerance/what_is.htm.

2. Шестакова Т. В. Формування майбутніх педагогів до професійного самовдосконалення : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук :13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Т. В. Шестакова. – К., 2006. – 22 с.

3. Залєсова І.В. Підготовка майбутніх учителів до формування міжнаціональної толерантності учнів загальноосвітніх навчальних закладів : Дис.....канд.пед.наук.: 13.00.04. / І.В.Залєсова. – Вінниця, 2015.– 297с.

УДК. 378.147

М.І.КУЗЬМА-КАЧУР, Я. М. САВКО
Мукачівський державний університет

ГЕНЕЗА ІДЕЇ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Екскурс в історію педагогічної думки показав, що на кожному етапі розвитку історико-педагогічного процесу провідною ідеєю була підвищення ефективності навчання молоді. Для кожної епохи було характерним прагнення педагогів активізувати процес навчання з урахуванням індивідуальних рис особистості учня, виховувати його у спілкуванні з учителем та однолітками тощо. Це завдання в різні часи розв'язувалось по-різному, зокрема:

– у стародавні часи філософ-трибун Сократ вів бесіди з учнями, спрямовував своїх слухачів шляхом запитань і відповідей знаходити «істину», при цьому не пропонуючи їм готових положень і висновків;

– видатний давньогрецький філософ Платон пропонував з 6-річного віку виховувати учнів на «майданчиках» біля храмів, де жінки-виховательки, призначені державою, розвивали б їх за допомогою ігор, бесід, казок, пісень, спілкування;

– римський педагог М. Квінтіліан рекомендував використовувати ігри і слідкувати за мовою дітей, вимагаючи поєднання заучування з обмірковуванням;

– відомий давньокитайський мудрець Конфуцій не дотримувався регламентованих за часом і змістом навчальних занять, не читав лекцій, не займався опитуванням учнів, не перевіряв їх знання. Навчання і виховання відбувалось у процесі довільних бесід, які часто мали евристичний характер;

– у «Повчанні Володимира Мономаха» подано поради та вимоги щодо виховання дітей, зокрема «вміти вести бесіду, під час якої більше думати, ніж говорити; постійно вчитися міцно запам'ятовувати і повторювати раніш вивчене, одноразово вчиться новому...» [1].

– першозасновник вищої школи в Україні Петро Могила «не даючи вікової періодизації, звертав увагу на важливість постійної зміни «способів» (методів) проведення освітньо-виховної роботи, які б виповідали рівневі розумового й морального розвитку учня»;

– на думку О.В. Духновича, тільки вчитель володіє ситуацією і мікрокліматом класу, вчить дітей спілкуватись, розвиватись.

В зарубіжній педагогіці цікавими щодо удосконалення навчального процесу такі думки науковців:

– Д. Кеннеди (США) – Батавська система – поєднання групової та індивідуальної форм навчання;

– Г. Спенсер (Англія) – навчати – значить не тільки розповідати, а й показувати дітям те, що вони повинні бачити, вести бесіду або дискусію;

– Й.Зіккенгер (ФРН) – створення чотирьох різних класів в залежності від здібностей дітей: класи іноземних мов для найбільш здібних, основні для дітей з середніми здібностями, класи для слабких та розумово відсталих учнів;

– Елен Паркхерст (США) – студенти мають можливість обирати зміст заняття, послідовність та форму вивчення предметів. Увесь матеріал ділився на частини-завдання;

– Петер Петерсенс (ФРН) – система навчання «Йена-план»;

– Дж. Мід (США) – «Робота в команді» – акценти на розвиток особистості, на співвідношення суб'єктних складових у стосунках учасників навчального процесу та ін.

У сучасній системі освіти України також активно впроваджуються в практику навчально-виховного процесу технології інтерактивного навчання. Над проблемою впровадження у навчально-виховний процес інтерактивних технологій працюють Л.Ващенко, Г.Коберник, О.Комар, О.Пометун, Л.Пироженко та ін.

Слово «інтерактив», пояснюють О.Пометун та Л.Пироженко, прийшло до нас з англійської від слова «inter» – взаємний і «act» – діяти. Тобто, інтерактивний – здатний до взаємодії, діалогу. Інтерактивне навчання – це специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність [2, с. 9].

Інтерактивними можна вважати методи навчання, які здійснюються шляхом активної взаємодії учнів у процесі навчання. Вони дозволяють на основі внеску кожного з учасників процесу навчання у спільну справу отримати нові знання і організувати спільну діяльність від окремої взаємодії до широкої співпраці. В інтерактивному навчанні учні навчають один одного, його відмінністю є діалоговий, «полілоговий» характер.

Практика показує, що нині цікавими і актуальними є інтерактивні технології навчання, в процесі якої відбувається взаємодія всіх учасників навчального процесу, здійснюється взаємонавчання. Взаємонавчання (колективне, групове, навчання в співпраці) передбачає позицію учня (студента) і вчителя (педагога) як рівноправних і рівнозначних суб'єктів навчання.

Таким чином, проблема активізації навчально-виховного процесу була актуальною у різні історичні епохи і розглядається активно повсякчас.

Література

1. Поученье Владимира Мономаха // Лаврентьевская летопись. – Л., 1926. – Т. 1.– Стлб. 240-256. – Режим доступа :<http://litopys.org.ua/oldukr/pouch.htm>, свободный. – Название с экрана.

2. Пометун О. Методичний посібник для вчителів початкової школи / О. І. Пометун, Л.В. Пироженко, О. А. Біда та ін. — Тернопіль, 2012.

УДК 811.161.2'373.7:821.161.2-31

О.Й. КУРИЛО

Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ УСТАЛЕНИХ ВИРАЗІВ ТА ЇХ СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ В ПОВІСТІ І.НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО «КАЙДАШЕВА СІМ'Я»

Останнім часом жодна галузь лінгвістичної науки не привертала до себе такої уваги українських мовознавців, як фразеологія, основні поняття, обсяг проблематики та об'єкт вивчення якої ще остаточно не визначені. Це зумовлюється передусім великою семантичною, структурною і функціональною різноманітністю тих одиниць, що сприймаються як стійкі сполуки слів.

Метою нашої наукової розвідки є висвітлення фразеологічних одиниць у творі І.Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я», їх аналіз, класифікація, визначення тематичних груп усталених виразів, виокремлення особливостей та стилістичних функцій фразем в означеному художньому тексті.

Фразеологізмом, або фразеологічною одиницею називається стійке поєднання слів, граматично організованих за моделлю словосполучення або речення, яка, маючи цілісне значення, відтворюється в мові за традицією, автоматично.

У мовознавстві існують різні найменування фразеологічних одиниць: ідіома, ідіоматичний вислів, стійке словосполучення, фразеологічний зворот, фразема, неподільне словосполучення, усталений вираз, невідільне словосполучення, лексикалізоване словосполучення, автоматизована фраза. Так само розрізняють і різноманітні класифікації фразем, оскільки єдиної на сьогоднішній день ще не існує.

У мовознавстві усталені вирази вживаються у вузькому і широкому розумінні. У вузькому розумінні до фразем зараховують словосполучення, що співвідносяться зі словом і відповідно функціонують у ролі якогось члена речення (їх ще називають лексичними ідіомами). У широкому розумінні до фразеологічних одиниць зараховують усталені вирази, що структурою нагадують прості речення. Це, здебільшого, прислів'я і приказки. Ми в дослідженні користуємося широким розумінням фразеологічних одиниць.

Помітне місце у дослідженнях з фразеології посідають класифікації за граматичним принципом. Так, морфологічний підхід до фразеологічних явищ базується на співвіднесеності фразеологічних одиниць із певними частинами

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>